

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Osijek

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE OTPADOM NA PODRUČJU
POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Osijek, listopad 2014.

SADRŽAJ

stranica

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE OTPADOM NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE	3
a) Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količine otpada na mjestu nastanka	4
- Planovi gospodarenja otpadom	4
- Sustav odvojenog prikupljanja otpada	7
b) Razvitak infrastrukture za izgradnju cjelovitog sustava gospodarenja otpadom	12
c) Smanjivanje rizika od otpada putem sanacije i zatvaranja odlagališta	15
d) Informacijski sustav gospodarenja otpadom	19
e) Edukacija o gospodarenju otpadom	21
f) Nadzor nad provedbom planova gospodarenja otpadom	22
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA OTPADOM NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE	25
OČITOVANJE JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE	28

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Osijek

KLASA: 041-01/13-10/20
URBROJ: 613-16-14-38

Osijek, 10. listopada 2014.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA OTPADOM
NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja otpadom na području Požeško-slavonske županije.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije su provedeni od 17. prosinca 2013. do 10. listopada 2014.

Revizijom su obuhvaćene jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave Požeško-slavonske županije (županija, pet gradova i pet općina), koje su utvrđene odredbama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13 i 45/13). Požeško-slavonska županija ima 277 naselja. Površina županije je 1 823 km². Prema popisu stanovništva iz 2011., Požeško-slavonska županija ima 78 034 stanovnika, 27 029 kućanstava i 35 042 stambenih jedinica.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije učinkovitosti gospodarenja otpadom u Požeško-slavonskoj županiji i jedinicama lokalne samouprave Požeško-slavonske županije su aktivnosti tijela nadležnih za uspostavu sustava gospodarenja otpadom na području spomenutih jedinica.

Ciljevi revizije su bili:

- ocijeniti provedbu planova gospodarenja otpadom
- ocijeniti uspostavu sustava odvojenog prikupljanja otpada
- ocijeniti aktivnosti vezane uz razvitak infrastrukture za izgradnju cjelovitog sustava gospodarenja otpadom
- ocijeniti provedbu sanacija i zatvaranja odlagališta
- ocijeniti informacijski sustav gospodarenja otpadom
- ocijeniti edukaciju o gospodarenju otpadom te
- ocijeniti nadzor nad provedbom planova gospodarenja otpadom u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave Požeško-slavonske županije.

Revizijskim postupcima je obuhvaćeno razdoblje od donošenja Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine (Narodne novine 85/07, 126/10 i 31/11) (dalje u tekstu: Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske), odnosno od srpnja 2007. do konca prosinca 2013.

METODE REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremnih radnji za obavljanje revizije učinkovitosti je analizirana zakonska regulativa, planovi gospodarenja otpadom, izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom, podaci Agencije za zaštitu okoliša (dalje u tekstu: Agencija) i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (dalje u tekstu: Fond) te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije su korištene sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi o gospodarenju otpadom, Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, interni akti te stručni članci
- analiziran je plan gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije i planovi gospodarenja otpadom gradova i općina na području Požeško-slavonske županije te izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom
- analizirana su izvješća Agencije i Fonda
- analizirani su upitnici te provjerene odluke, planovi i druga izvješća
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te internih akata
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama te
- pribavljena obrazloženja o pojedinim poslovnim događajima.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja otpadom u Požeško-slavonskoj županiji i jedinicama lokalne samouprave Požeško-slavonske županije, utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa, a tijekom revizije su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li Požeško-slavonska županija donijela plan gospodarenja otpadom u skladu sa Strategijom i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske?
- Jesu li gradovi i općine na području Požeško-slavonske županije donijeli planove gospodarenja otpadom te jesu li usklađeni sa županijskim planom?
- Provode li se planovi gospodarenja otpadom te prati li se njihova provedba?
- Provode li se mjere odvojenog prikupljanja otpada?
- Provode li se aktivnosti vezane uz razvitak infrastrukture za izgradnju cjelovitog sustava gospodarenja otpadom te provode li se u skladu s Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske?
- Provode li se sanacije i zatvaranja odlagališta te provode li se u skladu s Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske?
- Je li uspostavljen kvalitetan informacijski sustav za praćenje podataka u okviru sustava gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije?
- Provodi li se edukacija o gospodarenju otpadom?
- Je li uspostavljen nadzor nad provedbom plana gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije i planova gospodarenja otpadom gradova i općina na području Požeško-slavonske županije?

GOSPODARENJE OTPADOM NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Sustav gospodarenja otpadom na području Požeško-slavonske županije se, do konca 2013., temeljio na odredbama Zakona o otpadu (Narodne novine 178/04, 153/05, 111/06, 60/08 i 87/09), Zakona o održivom gospodarenju otpadom (Narodne novine 94/13), Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (Narodne novine 130/05) (dalje u tekstu: Strategija), Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, županijskom planu gospodarenja otpadom te gradskim i općinskim planovima gospodarenja otpadom.

Svrha Strategije donesene u 2005., bila je uspostaviti okvir unutar kojeg će Republika Hrvatska smanjiti količinu otpada kojeg proizvodi, a proizvedenim otpadom održivo gospodariti. Određeni su strateški ciljevi gospodarenja otpadom: izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na mjestu nastanka, razvitak infrastrukture za izgradnju cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, smanjivanje rizika od otpada putem sanacije i zatvaranja odlagališta, doprinos zaposlenosti u Republici Hrvatskoj te edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti o gospodarenju otpadom. Navedeni strateški ciljevi se ostvaruju putem planova gospodarenja otpadom, a učinkovitost se nadzire putem utvrđenih pokazatelja za područje otpad. Prema Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, donesenom u srpnju 2007., osnovna zadaća navedenog Plana je organizirati provedbu glavnih ciljeva Strategije postavljene od 2005. do 2025., putem uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, sanacije i zatvaranja postojećih odlagališta, sanacije „crnih točaka“, razvoja i uspostave regionalnih i županijskih centara za gospodarenje otpadom te uspostave potpune informatizacije sustava gospodarenja otpadom.

Navedenim Planom je određen vremenski okvir uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom i donošenja županijskih planova do konca 2007., regionalnih i županijskih centara za gospodarenje otpadom do konca 2011. te nadzor nad provedbom Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i godišnje izvještavanje do konca 2015.

Zakon o otpadu je prestao važiti u srpnju 2013. stupanjem na snagu Zakona o održivom gospodarenju otpadom, kojim su u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene direktive Europske unije u vezi sprječavanja i kontrole onečišćenja, odlaganja otpada, postupanja s pojedinim vrstama otpada te uspostavljena pravila i metode izračuna za provjeru poštivanja ciljeva. Prema odredbama navedenog Zakona, prioritet je sprječavanje nastanka otpada, zatim priprema za ponovnu uporabu, recikliranje i drugi postupci oporabe, poput energetske oporabe te na koncu zbrinjavanje otpada. Uvodi se primarna selekcija otpada na kućnom pragu te naplata po količini preuzetog otpada ili obujmu posude. Gradovi i općine su odgovorni za smanjenje količine odloženog otpada i smanjenje količine odloženog biorazgradivog otpada.

a) Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količine otpada na mjestu nastanka

Strateški cilj izbjegavanja nastajanja i smanjivanja količine otpada na mjestu nastanka i otpada koji se mora odložiti uz materijalnu i energetske oporabu otpada je planirano ostvariti putem čistije proizvodnje, planovima gospodarenja otpadom, utvrđivanjem stvarnog stanja i raspoloživih postrojenja za gospodarenje otpadom, praćenjem stanja i količine odloženog otpada, uvođenjem sustava odvojenog prikupljanja i naplate komunalnog otpada prema količini, edukacijom javnosti te institucionalnim jačanjem.

- Planovi gospodarenja otpadom

Plan gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije za razdoblje 2007.-2015. je usvojila županijska skupština 7. prosinca 2007. i objavljen je u službenom glasilu županije te dostavljen Agenciji. Plan sadrži opis postojećeg stanja gospodarenja otpadom na području županije te sve elemente koji su bili propisani odredbama članka 10. Zakona o otpadu, odnosno sadrži mjere izbjegavanja i smanjenja nastajanja otpada, mjere gospodarenja otpadom prema najboljoj dostupnoj tehnologiji koja ne zahtijeva prevelike troškove, mjere iskorištavanja vrijednih osobina otpada, odnosno mjere odvojenog prikupljanja otpada, plan izgradnje građevina namijenjenih skladištenju, obradi ili odlaganju otpada u cilju uspostavljanja cjelovite nacionalne mreže građevina za zbrinjavanje otpada, mjere sanacije otpadom onečišćenog tla i neuređenih odlagališta, mjere nadzora i praćenja gospodarenja otpadom, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu pojedinih mjera i rokove za izvršenje utvrđenih mjera.

Prema odredbi članka 99. Zakona o otpadu, županijski plan gospodarenja otpadom je trebao biti donesen do 1. listopada 2005., a prema Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske do konca 2007. Prema odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom, od srpnja 2013. županija više nema obvezu donošenja plana gospodarenja otpadom, ali postojeći županijski plan ostaje na snazi do isteka roka na koji je donesen.

Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije je predviđena izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom, jedne pretovarne stanice, jedne kompostane, četiri objekta za skupljanje i obradu građevinskog otpada, četiri reciklažna dvorišta i šest mini reciklažnih dvorišta te nabava i postavljanje deset rashladnih kontejnera i 172 zelena otoka. Sanacija divljih odlagališta je predviđena do konca 2009., nabava opreme i postavljanje zelenih otoka, izgradnja reciklažnih dvorišta i objekata za skupljanje i obradu građevinskog otpada do konca 2010., izgradnja pretovarne stanice, mini reciklažnih dvorišta i nabava rashladnih kontejnera do konca 2011., izgradnja kompostane i županijskog centra za gospodarenje otpadom do konca 2012. i sanacija i zatvaranje službenih odlagališta do konca 2013.

Financijska sredstva za provedbu svih mjera u gospodarenju otpadom predviđena su u iznosu 167.761.000,00 kn, a odnose se na izradu tehničke dokumentacije i provođenje programa edukacije u iznosu 15.000.000,00 kn, izgradnju centra za gospodarenje otpadom i pretovarne stanice s opremom u iznosu 74.400.000,00 kn, provođenje mjera odvojenog prikupljanja pojedinih komponenti otpada (putem kompostane, objekata za skupljanje i obradu građevinskog otpada, reciklažnih i mini reciklažnih dvorišta, zelenih otoka i rashladnih kontejnera) u iznosu 30.960.000,00 kn i sanaciju službenih i divljih odlagališta u iznosu 47.401.000,00 kn. Planirani izvori financiranja su sredstva Fonda, županijski proračun, gradski i općinski proračuni, sredstva fondova Europske unije, krediti financijskih institucija, sredstva od povećanja naknada za skupljanje i odvoz komunalnog otpada te druga sredstva.

U tablici broj 1 se daju podaci o planovima gospodarenja otpadom jedinica lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije.

Tablica broj 1

Podaci o planovima gospodarenja otpadom
u jedinicama lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije

Redni broj	Jedinica lokalne samouprave	Plan gospodarenja otpadom			
		Izrađen (DA/NE)	Datum usvajanja	Razdoblje za koje je donesen	Objavljen u službenom glasilu (DA/NE)
1	2	3	4	5	6
1.	Grad Kutjevo	NE	-	-	-
2.	Grad Lipik	DA	29. travnja 2008.	2008.-2015.	DA
3.	Grad Pakrac	DA	1. listopada 2008.	-	DA
4.	Grad Pleternica	DA	17. prosinca 2009.	2009.-2015.	DA
5.	Grad Požega	DA	26. rujna 2007.	2007.-2015.	DA
6.	Općina Brestovac	DA	31. srpnja 2007.	-	DA
7.	Općina Čaglin	DA	22. ožujka 2007.	-	DA
8.	Općina Jakšić	DA	28. rujna 2007.	-	DA
9.	Općina Kaptol	DA	3. rujna 2007.	-	DA
10.	Općina Velika	DA	22. prosinca 2010.	2010.-2015.	DA

Plan gospodarenja otpadom su donijele sve jedinice lokalne samouprave, osim Grada Kutjeva. Doneseni planovi gospodarenja otpadom su objavljeni u službenim glasilima jedinica lokalne samouprave. Planovi gospodarenja otpadom nisu doneseni u propisanom roku.

Pet jedinica lokalne samouprave (Grad Pakrac općine Brestovac, Čaglin, Jakšić i Kaptol) planom gospodarenja otpadom nisu utvrdili razdoblje za koje se plan donosi, a tri jedinice lokalne samouprave (gradovi Lipik, Pleternica i Općina Velika) su donijele plan gospodarenja otpadom za razdoblje kraće od osam godina. Planovi gospodarenja otpadom gradova Pakrac i Pleternica te Općine Čaglin ne sadrže visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta, odnosno ne sadrže sve elemente koji su bili propisani odredbama Zakona o otpadu.

Doneseni planovi gospodarenja otpadom jedinica lokalne samouprave nisu usklađeni s Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije, u dijelu koji se odnosi na predloženu realizaciju opreme i objekata potrebnih za odvojeno prikupljanje otpada (zeleni otoci, reciklažna dvorišta, mini reciklažna dvorišta, rashladni kontejneri, objekti za skupljanje i obradu građevinskog otpada) te rokove izvršenja pojedinih mjera.

Prema odredbama članka 11. Zakona o otpadu, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave je trebalo donijeti plan gospodarenja otpadom za razdoblje osam godina i objaviti ga u službenom glasilu, a plan je trebao sadržavati mjere odvojenog prikupljanja komunalnog otpada, mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad, popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta, redoslijed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša te izvore i visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije. Prema odredbi članka 100. istog Zakona plan je trebalo donijeti do 30. prosinca 2005. U skladu s odredbom članka 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otpadu (Narodne novine 60/08) planovi gospodarenja otpadom gradova i općina su morali biti usklađeni sa županijskim planom gospodarenja otpadom.

Prema odredbama članka 21. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave treba donijeti plan gospodarenja otpadom za razdoblje šest godina te ga objaviti u službenom glasilu. Navedeni plan treba sadržavati analizu, ocjenu stanja i potreba u gospodarenju otpadom na području jedinice lokalne samouprave, podatke o vrstama i količinama proizvedenog otpada, odvojeno prikupljenog otpada, odlaganju komunalnog i biorazgradivog otpada te ostvarivanju ciljeva, podatke o postojećim i planiranim građevinama i uređajima za gospodarenje otpadom te statusu sanacije neusklađenih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom, podatke o lokacijama odbačenog otpada i njihovom uklanjanju, mjere potrebne za ostvarivanje smanjivanja ili nastanka otpada uključujući izobrazno-informativne aktivnosti i akcije prikupljanja otpada, opće mjere za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada, mjere prikupljanja miješanog komunalnog i biorazgradivog komunalnog otpada, mjere odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla i plastike te krupnog (glomaznog) otpada, popis projekata važnih za provedbu odredbi plana gospodarenja otpadom, organizacijske aspekte, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu mjera gospodarenja otpadom te rokove i nositelje izvršenja plana. Na prijedlog plana gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave su obvezne ishoditi prethodnu suglasnost upravnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnog za poslove zaštite okoliša.

Prema odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom, postojeći županijski, gradski i općinski planovi gospodarenja otpadom doneseni na temelju Zakona o otpadu do dana stupanja na snagu Zakona o održivom gospodarenju otpadom, ostaju na snazi do isteka roka na koji su doneseni, u dijelu u kojem nisu u suprotnosti s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske koji Vlada Republike Hrvatske treba donijeti do 31. prosinca 2014.

Državni ured za reviziju predlaže donijeti plan gospodarenja otpadom za razdoblje šest godina sa svim elementima propisanim odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom. Predlaže se nacrt plana gospodarenja otpadom učiniti dostupnim javnosti za iznošenje primjedbi, prijedloga i mišljenja, na prijedlog plana ishoditi prethodnu suglasnost upravnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnog za poslove zaštite okoliša te plan gospodarenja otpadom objaviti u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave.

- Sustav odvojenog prikupljanja otpada

Sve jedinice lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije su odlukama o obveznom korištenju komunalne usluge skupljanja i odvoza komunalnog otpada ili odlukama o komunalnom redu propisale obvezno korištenje komunalne usluge skupljanja i odvoza komunalnog otpada na svom području.

Organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada na koncu 2013. u gradovima Kutjevo, Pakrac i Pleternica te općinama Jakšić i Kaptol su obuhvaćena sva naselja. U Gradu Lipiku organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada nisu obuhvaćena četiri naselja, u Gradu Požega osam naselja, u Općini Brestovac 26 naselja, u Općini Čaglin 20 naselja te u Općini Velika dva naselja. Prema obrazloženju zaposlenika nadležnog za vođenje Registra onečišćivanja okoliša Požeško-slavonske županije i unutar naselja koja su obuhvaćena organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada, navedenu uslugu ne koriste svi obveznici.

Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije je predviđeno 90,0 % stanovništva obuhvatiti organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada do konca 2015. Prema popisu stanovništva iz 2011., Požeško-slavonska županija ima 78 034 stanovnika, a prema neverificiranim podacima Požeško-slavonske županije na koncu 2013. organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada je obuhvaćeno 66 917 stanovnika ili 85,8 %.

Državni ured za reviziju predlaže jedinicama lokalne samouprave poduzimati radnje kako bi organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada bila obuhvaćena sva naselja i svi korisnici usluga skupljanja i odvoza komunalnog otpada.

Poslove skupljanja otpada na području Požeško-slavonske županije obavljaju dva komunalna društava u vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne samouprave (društvo Tekija d.o.o., Požega i Komunalac d.o.o., Pakrac) te četiri trgovačka društva u privatnom vlasništvu registrirana za skupljanje staklene i plastične ambalaže, papirne i kartonske ambalaže te elektroničke opreme koja navedene kategorije otpada najvećim dijelom skupljaju putem sabirnih mjesta (otkup), a manjim dijelom sa postavljenih spremnika sa javnih površina. Poslovi se obavljaju na temelju donesenih odluka o povjeravanju poslova, zaključenih ugovora te dozvola za gospodarenje otpadom koje izdaje nadležni ured županije. Od početka 2014. pravni slijednik društva Tekija d.o.o., Požega je društvo Komunalac Požega d.o.o., Požega.

Prema odredbi članka 31. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada mogu obavljati trgovačko društvo koje osniva jedinica lokalne samouprave i u kojem drži većinski dio dionica odnosno udjela, javna ustanova koju osniva jedinica lokalne samouprave te pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji.

Odredbom članka 187. stavak 2. Zakona o održivom gospodarenju otpadom je propisano da trgovačka društva, javne ustanove i službe - vlastiti pogoni koji su osnovele jedinice lokalne samouprave i koje su do dana stupanja na snagu navedenog Zakona obavljale komunalnu djelatnost održavanja čistoće, u dijelu koji se odnosi na skupljanje i odvoz komunalnog otpada na određena odlagališta i komunalnu djelatnost odlaganja komunalnog otpada na temelju odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu nastavljaju obavljati te djelatnosti u skladu s odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu do donošenja odluke o dodjeli obavljanja javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada iz članka 31. stavak 2., odnosno donošenja odluke o davanju koncesije iz članka 31. stavka 7. Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

U tablici broj 2 se daju podaci o skupljačima komunalnog otpada po jedinicama lokalne samouprave na čijem području se skuplja komunalni otpad, na dan 31. prosinca 2013.

Tablica broj 2

Skupljači komunalnog otpada po jedinicama lokalne samouprave na čijem području se skuplja komunalni otpad, na dan 31. prosinca 2013.

Redni broj	Skupljač	Jedinica lokalne samouprave
1	2	3
1.	Tekija d.o.o., Požega	gradovi Kutjevo, Pleternica i Požega, općine Brestovac, Čaglin, Jakšić, Velika i Kaptol
2.	Komunalac d.o.o., Pakrac	gradovi Pakrac i Lipik
3.	Unija nova d.o.o., Zagreb (ambalaža od plastike, stakla i metala)	gradovi Kutjevo, Lipik, Pakrac, Pleternica i Požega, općine Brestovac i Kaptol
4.	Flora VTC d.o.o., Virovitica (ambalaža od plastike, stakla i metala)	gradovi Kutjevo, Pakrac, Pleternica i Požega, općine Brestovac, Čaglin, Jakšić i Velika
5.	Friš d.o.o., Križevci (baterije i akumulatori)	gradovi Pakrac, Pleternica i Požega
6.	Jakob Becker d.o.o., Gornja Vrba (ambalaža od papira i kartona)	gradovi Pleternica i Požega

Komunalna društva i trgovačka društva u privatnom vlasništvu unose podatke o području s kojeg je skupljen otpad, vrsti i količini otpada skupljenog od domaćinstava i iz primarne reciklaže (spremnici s javnih površina, reciklažna dvorišta i sabirna mjesta), predaji otpada (drugom skupljaču ili oporabitelju/zbrinjavatelju otpada) u Registar onečišćavanja okoliša putem prijavnih listova skupljača/prijevoznika komunalnog otpada (PL-SKO obrasci), a unesene podatke kontrolira županijski upravni odjel nadležan za poslove zaštite okoliša. Prema navedenim obrascima, skupljene posebne vrste otpada (staklena, plastična, metalna, papirna i kartonska ambalaža te stare baterije i akumulatori) se predaju drugim skupljačima ili oporabiteljima u zemlji i inozemstvu.

Komunalni otpad koji skupljaju komunalna društva s područja deset jedinica lokalne samouprave Požeško-slavonske županije se odlaže na službeno odlagalište Vinogradine na području grada Požege i službeno odlagalište Crkvište na području grada Pakraca. Na navedenim odlagalištima u 2013. se nije odlagalo komunalni otpad skupljen s područja drugih županija.

U tablici broj 3 se daju podaci o odloženim količinama komunalnog otpada na odlagališta Požeško-slavonske županije u 2011., 2012. i 2013., prema Izvešću Agencije o komunalnom otpadu za 2011. i 2012. te prema neverificiranim podacima Požeško-slavonske županije za 2013.

Tablica broj 3

Podaci o odloženim količinama komunalnog otpada
na odlagališta Požeško-slavonske županije u 2011., 2012. i 2013.

Redni broj	Odlagalište (naziv i mjesto odlaganja) te trgovačko društvo koje upravlja odlagalištem	Jedinica lokalne samouprave koja odlaže komunalni otpad na odlagalište	Količina odloženog komunalnog otpada (u t)		
			2011.	2012.	2013.
1	2	3	4	5	6
1.	Vinogradine, Požega, Tekija d.o.o., Požega	gradovi Kutjevo, Pleternica i Požega, općine Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika	10 917	10 598	10 825
2.	Crkvište, Pakrac, Komunalac d.o.o., Pakrac	gradovi Lipik i Pakrac	2 616	2 578	2 345
Ukupno			13 533	13 176	13 170

Iz tablice je vidljivo da se postupno smanjuje godišnja količina komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta na području Požeško-slavonske županije. Količina odloženog komunalnog otpada za 2013. je 13 170 t, što je za 0,1 % manje u odnosu na 2012., odnosno za 2,7% u odnosu na 2011. Količina komunalnog otpada odloženog na odlagalište Crkvište se utvrđuje prosudbom na temelju nosivosti vozila i broja istovara, a na odlagalištu Vinogradine količina se utvrđuje vaganjem.

Prema podacima Agencije, ukupne količine odloženog komunalnog i biorazgradivog komunalnog otpada na odlagalištima u Republici Hrvatskoj na koncu 2013. veće su od dopuštenih. Prema zakonodavstvu Europske unije, moguće su visoke kazne u slučaju kada najveća dopuštena masa otpada na svim odlagalištima premašuje utvrđena ograničenja.

S obzirom na navedeno, Državni ured za reviziju predlaže poduzeti aktivnosti za smanjenje količine odloženog komunalnog i biorazgradivog komunalnog otpada na odlagalištima u Požeško-slavonskoj županiji, čime bi se smanjila količina otpada na području Republike Hrvatske i time pridonijelo ostvarenju ciljeva određenih Strategijom i Planom gospodarenja otpadom, a Republika Hrvatska ispunila međunarodne obveze i postupala u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Obveza uspostave sustava odvojenog prikupljanja otpada u Republici Hrvatskoj je utvrđena propisima Europske unije, Strategijom i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske te odredbama Zakona o otpadu, odnosno odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije su predviđena financijska sredstva potrebna za uspostavu sustava odvojenog prikupljanja otpada u iznosu 30.960.000,00 kn. Odnose se na izgradnju jedne kompostane za zeleni otpad u iznosu 2.500.000,00 kn, četiri objekta za skupljanje i obradu građevinskog otpada u iznosu 16.600.000,00 kn, četiri reciklažna dvorišta u iznosu 7.200.000,00 kn, šest mini reciklažnih dvorišta u iznosu 1.380.000,00 kn te nabavu i postavljanje deset rashladnih kontejnera u iznosu 700.000,00 kn i 172 zelena otoka u iznosu 2.580.000,00 kn.

Do konca 2013. sve jedinice lokalne samouprave su uspostavile sustav odvojenog prikupljanja otpada u dijelu koji se odnosi na postavljanje zelenih otoka (kontejneri za odvojeno prikupljanje papira, kartona, staklene, plastične i metalne ambalaže i starih baterija) te odvojeno prikupljanje krupnog (glomaznog) otpada koji je u jedinicama lokalne samouprave odvojeno prikupljan jednom ili nekoliko puta godišnje.

Radi poticanja skupljanja komunalnog otpada i odvojenog prikupljanja otpada, Fond je s jedinicama lokalne samouprave zaključivao sporazume ili ugovore o sufinanciranju nabave kanti i kontejnera. Omjer sufinanciranja Fonda se kretao od 35,0 % do 70,0 % ugovorene vrijednosti. Do konca 2013. Fond je jedinicama lokalne samouprave Požeško-slavonske županije za nabavu kanti i kontejnera doznačio 647.571,00 kn.

Ukupno su u jedinicama lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije postavljena 72 zelena otoka i 25 posebnih kontejnera. U Gradu Kutjevo je postavljeno 20 zelenih otoka (za papir, staklenu, plastičnu i metalnu ambalažu te stare baterije i lijekove) i tri dodatna kontejnera (za plastičnu i metalnu ambalažu), u Gradu Lipik 15 zelenih otoka (za papir, staklenu i plastičnu ambalažu te stare baterije), u Gradu Pakrac 15 zelenih otoka (za papir, staklenu i plastičnu ambalažu) i jedan zasebni kontejner za stare baterije, u Gradu Požega 14 zelenih otoka (za papir, karton, plastičnu i staklenu ambalažu), u Općini Brestovac jedan zeleni otok (za papir i plastičnu ambalažu) te u deset naselja zasebni kontejneri za staklenu ambalažu, u Općini Čaglin dva zelena otoka (za papir staklenu, plastičnu i metalnu ambalažu), u Gradu Pleternica dva zelena otoka (za papir, karton, staklenu i plastičnu ambalažu) te u općinama Jakšić, Kaptol i Velika po jedan zeleni otok (za papir, staklenu i plastičnu ambalažu). U Općini Kaptol je postavljeno i 11 zasebnih kontejnera za prikupljanje staklene ambalaže. Broj zelenih otoka i rokovi uspostave zelenih otoka nisu realizirani u skladu s planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije i planovima gospodarenja otpadom jedinica lokalne samouprave. Dio navedenih zelenih otoka postavljen je u razdoblju prije donošenja planova gospodarenja otpadom.

Odredbom članka 28. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, propisana je obveza jedinice lokalne samouprave na svom području osigurati, između ostalog, javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada te odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada. Način izvršavanja obveze odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike, tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada je propisan odredbama članka 35. Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Državni ured za reviziju predlaže gradovima i općinama poduzimati aktivnosti za odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) otpada u cilju uspostave cjelovitog sustava odvojenog prikupljanja otpada, u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Cijena usluge skupljanja i odvoza komunalnog otpada u jedinicama lokalne samouprave se obračunava prema cjenicima komunalnih društava na koje su pribavljene suglasnosti jedinica lokalne samouprave. Cijena usluge se obračunava prema obujmu spremnika i broju pražnjenja spremnika, osim u gradovima Lipik i Pakrac u kojima se cijena obračunava prema broju članova kućanstva. Cijena skupljanja i odvoza krupnog (glomaznog) otpada je uključena u cijenu redovnog skupljanja i odvoza komunalnog otpada.

Odredbom članka 33. Zakona o održivom gospodarenju otpadom je propisano da je davatelj usluge dužan korisniku usluge obračunavati cijenu javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada razmjerno količini predanog otpada u obračunskom razdoblju, pri čemu je kriterij količine otpada u obračunskom razdoblju masa predanog otpada ili obujam spremnika otpada i broj pražnjenja spremnika. Cijena se obračunava na temelju odluke o javnoj usluzi prikupljanja miješanog komunalnog otpada i prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada.

Do vremena obavljanja revizije (lipanj 2014.), jedinice lokalne samouprave Požeško-slavonske županije nisu donijele odluku o načinu pružanja javnih usluga prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada. Prema odredbi članka 30. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave donosi odluku o načinu pružanja javne usluge prikupljanja miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada. Rok za donošenje navedene odluke je tri mjeseca od dana stupanja na snagu uredbe Vlade Republike Hrvatske koja treba biti donesena do srpnja 2014. Do konca obavljanja revizije (lipanj 2014.) Vlada Republike Hrvatske nije donijela navedenu uredbu.

Godišnja količina odloženog biorazgradivog komunalnog otpada na području Požeško-slavonske županije je povećana u 2013. u odnosu na dvije prethodne godine. Prema podacima Agencije, količina odloženog biorazgradivog komunalnog otpada za 2011. je 9 175 t, za 2012. je 8 889 t, a za 2013. je 9 236 t (neverificirani podaci) što je za 3,9% više u odnosu na 2012., odnosno za 0,7% u odnosu na 2011. Za očekivati je da bi se količina odloženog biorazgradivog komunalnog otpada smanjivala da su gradovi i općine osigurali odvojeno prikupljanje zelenog otpada s javnih površina i biootpada iz domaćinstava (posebne posude) te njegovo kompostiranje. Do konca 2013. na području Požeško-slavonske županije nije izgrađena kompostana, a planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije planirana je izgradnja jedne kompostane do konca 2012.

Državni ured za predlaže gradovima i općinama poduzeti aktivnosti za odvojeno prikupljanje zelenog otpada s javnih površina i biootpada iz domaćinstava te izgradnju kompostana u cilju smanjivanja količine biorazgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta.

Reciklažno dvorište je nadzirano i posebno opremljeno mjesto za razvrstavanje i privremeno skladištenje posebnih vrsta otpada koje nastaju u domaćinstvima (papir, karton, ambalažno staklo, limenke od pića i napitaka, crni i obojeni metali, plastična ambalaža, zeleni (biorazgradivi) otpad, baterije, akumulatori, lijekovi i drugi otpad).

Do konca 2013. na području Požeško-slavonske županije nije izgrađeno niti jedno reciklažno dvorište za komunalni otpad niti objekti za skupljanje i obradu građevinskog otpada, iako je planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije planirana izgradnja četiri reciklažna dvorišta i četiri objekta za skupljanje i obradu građevinskog otpada do konca 2010. i izgradnja šest mini reciklažnih dvorišta do konca 2011.

U okviru odlagališta Vinogradine na području grada Požege, nalazi se reciklažno dvorište koje je izgrađeno prije donošenja plana gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije i koje ne udovoljava uvjetima propisanim odredbama Pravilnika o gospodarenju otpadom (Narodne novine 23/14). Na navedenom reciklažnom dvorištu se privremeno skladišti (do predaje ovlaštenom skupljaču) otpad (papir, staklo i plastika) prikupljen sa zelenih otoka iz tri grada i pet općina.

Da bi reciklažno dvorište zadovoljilo zakonske propise, Grad Požega je u 2014. podnio zahtjev Fondu za sufinanciranje izrade projektne dokumentacije za dogradnju i opremanje navedenog reciklažnog dvorišta te za izgradnju i opremanje drugog reciklažnog dvorišta na području grada, a Gradu Lipiku, Fond je na temelju podnesenog zahtjeva odobrio u 2014. sredstva financijske pomoći za izgradnju reciklažnog dvorišta te je projekt reciklažnog dvorišta u izradi.

Odredbama članka 56. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otpadu je bilo propisano da su gradovi i općine dužni na svom području postaviti odgovarajuće spremnike i osigurati gradnju reciklažnog dvorišta za odvojeno prikupljanje otpada u gospodarenju komunalnim otpadom do 31. prosinca 2008, te osigurati gradnju najmanje jednog reciklažnog dvorišta za građevinski otpad do roka određenog posebnim propisom.

Odredbama članka 35. stavak 2. Zakona o održivom gospodarenju otpadom je propisano da je jedinica lokalne samouprave koja ima manje od 1 500 stanovnika, a nije osigurala funkcioniranje reciklažnog dvorišta, dužna osigurati na svom području mobilnu jedinicu koja se smatra reciklažnim dvorištem, jedinica lokalne samouprave koja ima više od 1 500 stanovnika dužna je osigurati najmanje jedno reciklažno dvorište i još po jedno na svakih idućih 25 000 stanovnika, a ako ima više od 100 000 stanovnika najmanje četiri reciklažna dvorišta i još po jedno na svakih idućih 30 000 stanovnika, dok je u naseljima u kojima se ne nalazi reciklažno dvorište dužna osigurati mobilnu jedinicu koja se smatra reciklažnim dvorištem.

Odredbom članka 35. stavak 4. Zakona o održivom gospodarenju otpadom je propisano da je jedinica lokalne samouprave dužna osigurati da prostorni razmještaj reciklažnih dvorišta, odnosno način rada mobilne jedinice, omogućava pristupačno korištenje svim stanovnicima područja za koje su uspostavljena reciklažna dvorišta, odnosno mobilne jedinice. Također, odredbama navedenog Zakona je propisano da je jedinica lokalne samouprave dužna osigurati ispunjenje navedenih obveza u roku godine dana od dana stupanja na snagu navedenog Zakona, odnosno do srpnja 2014.

Državni ured za reviziju predlaže gradovima i općinama planirati izgradnju reciklažnih dvorišta za gospodarenje komunalnim i građevinskim otpadom kao prioritetne projekte izgradnje komunalne infrastrukture i pokrenuti aktivnosti izgradnje reciklažnih dvorišta te osigurati funkcioniranje reciklažnih dvorišta na način propisan odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

b) Razvitak infrastrukture za izgradnju cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

Strateški cilj razvitka infrastrukture za izgradnju cjelovitog sustava gospodarenja otpadom je planirano ostvariti putem usklađivanja hrvatske regulative i informacijskog sustava s propisima Europske unije, gradnjom infrastrukturnih građevina i postrojenja, izradom programa gradnje i standarda građevina i postrojenja i njihovim unošenjem u prostorne planove, gospodarenjem neopasnim, inertnim i opasnim otpadom te edukacijom upravnih struktura, stručnjaka i javnosti.

Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske je određen rok uspostave županijskih i regionalnih centara za gospodarenje otpadom do konca 2011., te su planirane aktivnosti za gradnju centara za gospodarenje otpadom tijekom pet godina od donošenja navedenog Plana.

Planirano je da će do konca 2007. sve županije i Grad Zagreb imati donesen plan gospodarenja otpadom s definiranom lokacijom centra za gospodarenje otpadom, do konca 2008. osnovati društvo za gospodarenje otpadom i obavljanje istražnih radova, do konca 2009. pripremiti projektnu dokumentaciju, ishoditi građevinske dozvole, raspisati natječaj za izbor partnera i ugovaranje, osnovati društvo za upravljanje centrom, do konca 2010. provesti postupak javne nabave za izvođenje radova, izvođenje prve faze, ugradnju opreme za obradu otpada i probni pogon te će do konca 2011. započeti rad centra za gospodarenje otpadom.

Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije je određen županijski koncept gospodarenja otpadom te je planirana izgradnja centra za gospodarenje otpadom za područje cijele županije i izgradnja jedne pretovarne stanice. Za sustav obrade otpada je predviđena mehaničko-biološka obrada. Za lokaciju centra za gospodarenje otpadom je utvrđeno postojeće službeno odlagalište Vinogradine na području grada Požege, a za lokaciju pretovarne stanice je utvrđeno postojeće službeno odlagalište Crkvište na području grada Pakraca. Planirani rok izgradnje centra za gospodarenje otpadom je do konca 2012., a pretovarne stanice do konca 2011. Ukupna ulaganja u izgradnju centra za gospodarenje otpadom su planirana u iznosu 89.400.000,00 kn, a odnose se na izradu tehničke dokumentacije u iznosu 15.000.000,00 kn, izgradnju centra za gospodarenje otpadom i nabavu opreme za mehaničko-biološku obradu i odlaganje u iznosu 69.600.000,00 kn te na izgradnju i opremanje pretovarne stanice u iznosu 4.800.000,00 kn. Planirani izvori financiranja su sredstva Fonda, županijski proračun, gradski i općinski proračuni, sredstva fondova Europske unije, krediti od financijskih institucija te sredstva od povećanja naknada za skupljanje i odvoz komunalnog otpada.

Ugovor o uspostavi županijskog centra za gospodarenje otpadom je zaključilo deset jedinica lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije (pet gradova i pet općina) i komunalno društvo Tekija d.o.o., Požega u listopadu 2009., a dodatak ugovora je zaključen u travnju 2010. Ugovorom je određeno društvo Tekija d.o.o., Požega kao operativni nositelj pripremnih aktivnosti na uspostavi županijskog centra za gospodarenje otpadom, a nakon pribavljanja konačne suglasnosti na izgradnju centra za gospodarenje otpadom ugovoreno je da se društvo Tekija d.o.o. Požega odredi i za operativnog nositelja izrade projektne dokumentacije te izgradnje i upravljanja županijskim centrom za gospodarenje otpadom. Prema ugovoru društvo Tekija d.o.o. Požega utvrđeno je za krajnjeg korisnika županijskog centra za gospodarenje otpadom, za obavljanje upravljanja pretovarnim stanicama, transport otpada od pretovarnih stanica do županijskog centra za gospodarenje otpadom, upravljanje postrojenjem za mehaničko-biološku obradu uključujući i prodaju proizvedenog materijala te za upravljanje sanitarnim odlagalištem za odlaganje preostalog otpada u sastavu županijskog centra za gospodarenje otpadom.

Financijska sredstva za realizaciju svih aktivnosti i poslova na uspostavi županijskog centra za gospodarenje otpadom je ugovoreno osigurati iz proračuna jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave, naknada propisanih posebnim zakonima, sredstava Fonda, stranih ulaganja, javno-privatnog partnerstva te pomoći i donacija.

Izmjenama i dopunama prostornog plana Požeško-slavonske županije donesenim u srpnju 2011. je utvrđena lokacija na području grada Požege (postojeće odlagalište Vinogradine) za izgradnju centra za gospodarenje otpadom te lokacija na području grada Pakraca (postojeće odlagalište Crkvište) za izgradnju pretovarne stanice.

Fond i društvo Tekija d.o.o., Požega su zaključili u ožujku 2013. sporazum o ulaganju Fonda u pripreme radove za objekte i postrojenja za gospodarenje otpadom te sanaciju odlagališta na području Požeško-slavonske županije. Sporazumom se Fond obvezao osigurati financijska sredstva u cjelokupnom iznosu ukupne investicije ulaganja u pripreme radove i izradu projektne dokumentacije centra za gospodarenje otpadom, pretovarnih stanica te sanaciju i potpuno zatvaranje odlagališta koja se prijavljuju za sufinanciranje iz sredstava Europske unije na području županije do uspostave rada centra za gospodarenje otpadom, što uključuje i troškove pripreme projekata i aplikacije za prijavu projekata za sufinanciranje sredstvima Europske unije.

Sporazumom je utvrđeno da je društvo Tekija d.o.o., Požega nadležno za koordinaciju svih aktivnosti na području jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave Požeško-slavonske županije do izgradnje centra za gospodarenje otpadom te je utvrđeno da će spomenuto društvo provesti sve potrebne radnje kako bi imovinsko-pravni odnosi na zemljištu centra za gospodarenje otpadom bili odgovarajuće riješeni, provesti aktivnosti potrebne za pripremu projekata izgradnje pretovarnih stanica i sanacije odlagališta, na području na kojem se nalaze pretovarne stanice i odlagališta komunalnog otpada koordinirati podnošenje zahtjeva za pribavljanje lokacijske dozvole, zahtjeva za pokretanje postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš i za potvrdu glavnog projekta te sve ostale potrebne upravne akte. Prema sporazumu, imovinsko pravni odnosi se smatraju riješenima kada se osigura vlasništvo ili pravo građenja na zemljištu za izgradnju i rad centra za gospodarenje otpadom, pretovarnih stanica i sanacije odlagališta, a rok za rješavanje imovinsko pravnih odnosa je utvrđen najkasnije do podnošenja projektne aplikacije nadležnom tijelu na odobrenje za sufinanciranje sredstvima Europske unije. Nakon završetka pripremnih radova utvrđenih sporazumom, Fond i društvo Tekija d.o.o., Požega obvezali su se nastaviti s ulaganjima u izgradnju centra za gospodarenje otpadom, pretovarnih stanica i sanaciju odlagališta komunalnog otpada na području županije. Do vremena obavljanja revizije (lipanj 2014.) nisu obavljena ulaganja u pripreme radove za objekte i postrojenja za gospodarenje otpadom te sanaciju odlagališta na području Požeško-slavonske županije, niti su obavljane druge aktivnosti predviđene zaključenim sporazumom.

Fond i tri trgovačka društva (zajednica ponuditelja) su zaključili u rujnu 2013. ugovor o nabavi usluga izrade studije predizvodljivosti za uspostavu sustava gospodarenja otpadom na području pet županija panonske Hrvatske (Sisačko-moslavačka, Brodsko-posavska, Vukovarsko-srijemska, Osječko-baranjska i Virovitičko-podravska). U ožujku i travnju 2014. su zaključena dva dodatka ugovoru prema kojima izrada studije predizvodljivosti za uspostavu sustava gospodarenja otpadom obuhvaća sedam županija panonske Hrvatske (uključene su i Požeško-slavonska i Bjelovarsko-bilogorska županija), a rok za izradu studije ugovoren je za tri mjeseca od dana zaključenja drugog dodatka ugovora. Vrijednost usluga ugovorena je u iznosu 3.210.000,00 kn s porezom na dodanu vrijednost.

Sastavni dio ugovora je projektni zadatak studije predizvodljivosti odnosno Master plan za uspostavu sustava gospodarenja otpadom na području županija panonske Hrvatske kojim je utvrđeno da studija predizvodljivosti mora pokazati da su analizirana i razmatrana različita varijantna rješenja te preporučiti za daljnju razradu i izvedbu najprihvatljivije rješenje sustava gospodarenja komunalnim i neopasnim otpadom u županijama s okolišnog, tehničko-tehnološkog, socijalnog i financijsko-ekonomskog aspekta te aspekta održivosti.

Očekivani rezultat studije je da proces uspostavljanja integriranog sustava gospodarenja otpadom u županijama treba staviti u vremenske okvire, procijeniti investicijske i operativne troškove te predložiti najprihvatljiviji sastav odvojenog prikupljanja korisnog otpada, najprihvatljivije tehnologije sortiranja komunalnog otpada i njegove daljnje obrade i zbrinjavanja otpada te predložiti lokacije objekata za gospodarenje otpadom. Studijom je potrebno obraditi ekonomski najučinkovitiji razvoj sustava koji dovodi do najvećih ekonomskih rezultata i koji će biti prihvatljiv za sufinanciranje od Europske unije. Pri izradi studije predizvodljivosti očekivano je da će izvođač usluga obvezno analizirati količinu i sastav komunalnog i neopasnog otpada na razini općina i gradova te zbirno na razini županija s projekcijama budućih količina otpada u razdoblju od 30 godina, analizirati postojeće županijske koncepte i sadašnje stanje tokova gospodarenja otpadom za svaku županiju, analizirati moguće optimizacije predloženog županijskog koncepta uspostavom regionalnog ili miješanog regionalnog i županijskog koncepta gospodarenja otpadom, izabrati optimalno rješenje sustava gospodarenja otpadom s kriterijima i opisom opravdanosti novog rješenja koje je optimizirano u odnosu na postojeće županijske koncepte gospodarenja otpadom, definirati dugoročne investicije za uspostavu svih dijelova cjelovitih sustava za gospodarenje otpadom na području županija, izraditi financijsko-ekonomske analize za predložena rješenja cjelovitih sustava za gospodarenje otpadom, analizirati cijene odlaganja otpada za kućanstva, definirati prioritetne investicijske programe te izraditi akcijski plan za implementiranje projekata cjelovitih sustava za gospodarenje otpadom na području županija.

Prema navedenom, studija predizvodljivosti za uspostavu sustava gospodarenja otpadom predstavlja podlogu za donošenje konačne odluke o objektima za gospodarenje otpadom na području sedam županija, a samo centri za koje se u studijskoj dokumentaciji dokaže opravdanost izgradnje pripremaju se za prijavu na sufinanciranje iz fondova Europske unije te je moguće smanjenje ukupnog broja centara za gospodarenje otpadom okrupnjavanjem na regionalnu razinu. Sukladno rezultatima studije treba ažurirati zaključeni sporazum o ulaganju Fonda u pripreme radove za objekte i postrojenja za gospodarenje otpadom na području Požeško-slavonske županije.

Državni ured za reviziju predlaže, po završetku studije predizvodljivosti za uspostavu sustava za gospodarenje otpadom na području županije, poduzimati radnje za rješavanje i usklađivanje svih potrebnih aktivnosti subjekata na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini uključenih u izgradnju objekata za gospodarenje otpadom u cilju ažurnije uspostave cjelovitog sustava za gospodarenje otpadom.

c) Smanjivanje rizika od otpada putem sanacije i zatvaranja odlagališta

Jedan od strateških ciljeva gospodarenja otpadom je smanjivanje rizika od otpada putem sanacije i zatvaranja odlagališta. Strategijom i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske je određeno da će Fond financirati projekte sanacije i zatvaranja postojećih odlagališta, a sredstva za provedbu projekata će se osigurati iz javnih izvora (državni proračun, proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, sredstva komunalnih društava u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, fondovi Europske unije, Fond, krediti Svjetske banke, Europske banke za obnovu i razvitak i Europske investicijske banke) te privatnih izvora (javno-privatna partnerstva, koncesije).

Skupljeni otpad s područja deset jedinica lokalne samouprave Požeško-slavonske županije se odlaže na službeno odlagalište Vinogradine na području grada Požege i službeno odlagalište Crkvište na području grada Pakraca.

Navedena službena odlagališta su u postupku sanacije. Prema Planu gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije, sanacija i zatvaranje odlagališta je planirano do konca 2013. Za sanaciju navedenih odlagališta od 2004. do 2013. ukupno je utrošeno 9.681.180,00 kn, od čega je Fond sufinancirao 4.352.289,00 kn, jedinice lokalne samouprave 175.618,00 kn, a komunalna društva 5.153.273,00 kn.

Fond je za sanaciju odlagališta doznačio jedinicama lokalne samouprave 4.371.169,00 kn, od čega je za sanaciju odlagališta utrošeno 4.352.289,00 kn, a za više doznačena sredstva je zatražen povrat sredstava od Grada Pakraca u iznosu 18.880,00 kn.

Osim navedenih službenih odlagališta, odlagalište komunalnog otpada Poljanice na području općine Velika je zatvoreno, a zatvaranje i sanaciju odlagališta Fond je od 2008. do konca 2013. financirao u iznosu 147.447,00 kn, a Općina Velika u iznosu 36.862,00 kn, što ukupno iznosi 184.309,00 kn. Utrošena sredstva odnose se na izradu geodetskih podloga i programa istražnih radova na sanaciji i zatvaranju odlagališta.

U tablici broj 4 se daju podaci o stanju sanacije službenih odlagališta komunalnog otpada na području Požeško-slavonske županije, po gradovima i općinama, utrošenim sredstvima za sanaciju odlagališta po izvorima sredstava do konca 2013.

Tablica broj 4

Podaci o sanaciji službenih odlagališta komunalnog otpada na području Požeško-slavonske županije do konca 2013.

u kn

Redni broj	Odlagalište/ jedinica lokalne samouprave	Stanje sanacije	Utrošena sredstva za sanaciju odlagališta po izvorima sredstava do konca 2013.			
			Fond	Vlastita sredstva jedinice lokalne samouprave	Komunalno društvo	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
1.	VINOGRADINE	I. i II. faza završene, III. faza u pripremi	4.099.009,00	0,00	5.074.123,00	9.173.132,00
	Grad Kutjevo		0,00	0,00	0,00	0,00
	Grad Pleternica		0,00	0,00	0,00	0,00
	Grad Požega		4.099.009,00	0,00	5.074.123,00	9.173.132,00
	Općina Brestovac		0,00	0,00	0,00	0,00
	Općina Čaglin		0,00	0,00	0,00	0,00
	Općina Jakšić		0,00	0,00	0,00	0,00
	Općina Kaptol		0,00	0,00	0,00	0,00
	Općina Velika		0,00	0,00	0,00	0,00
2.	CRKVIŠTE	u pripremi	253.280,00	175.618,00	79.150,00	508.048,00
	Grad Pakrac		253.280,00	63.320,00	79.150,00	395.750,00
	Grad Lipik		0,00	112.298,00	0,00	112.298,00
Ukupno			4.352.289,00	175.618,00	5.153.273,00	9.681.180,00

Odlagalište neopasnog otpada Vinogradine se nalazi na lokaciji koja je udaljena 7 km od centra grada Požege. Prostor odlagališta sastoji se od ulazno-izlazne zone s prostorom oko odlagališta i radne zone s prostorom za odlaganje otpada te reciklažnim dvorištem koje ne udovoljava propisanim uvjetima. Ukupna površina odlagališta je 10 ha, od čega je 5,7 ha predviđeno za odlaganje otpada.

Odlagalištem upravlja komunalno društvo Tekija d.o.o. Požega. Na odlagalište se odvozi otpad koji se skuplja u gradovima Kutjevo, Pleternica i Požega te općinama Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika koji ukupno imaju 63 404 stanovnika. Odlagalište ima lokacijsku i građevinsku dozvolu, a nema uporabnu dozvolu. Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije te prostornim planom Požeško-slavonske županije odlagalište neopasnog otpada Vinogradine je predviđeno za lokaciju županijskog centra za gospodarenje otpadom.

Do konca 2013. završene su prva i druga faza sanacije odlagališta, a u postupku sanacije su izvedeni radovi na izgradnji prometno-manipulativnih površina (asfaltiranje prometnica, vatrogasni pristup, plato za pranje vozila, separator i taložnik), sanaciji i uređenju odlagališta (izgradnja tri kasete, lagune za procjedne vode, obodnih kanala oko tijela odlagališta, zatvaranje starog dijela odlagališta), elektroničke vage s pripadajućom informatičkom podrškom, sanacije postojećih objekata na odlagalištu (porte i energetskog objekta), izgradnja objekta za zaposlenike s pripadajućim instalacijama, izgradnja ograda oko odlagališta i lagune, izgradnja sistema recirkulacije procjednih voda i ozelenjivanje odlagališta.

Odlagalište neopasnog otpada Crkvište se nalazi na lokaciji koje je udaljena 4 km sjeverno od centra grada Pakraca. Površina odlagališta je 3,5 ha od čega je 1,7 ha površine prekriveno komunalnim i neopasnim otpadom. Odlagalištem upravlja komunalno društvo Komunalac d.o.o., Pakrac. Na odlagalište se odvozi otpad koji se skuplja u gradovima Pakrac i Lipik koji imaju ukupno 14 630 stanovnika. Odlagalište ima lokacijsku i građevinsku dozvolu, a nema uporabnu dozvolu. Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije je predviđeno odlaganje otpada na navedenom odlagalištu do izgradnje županijskog centra za gospodarenje otpadom, nakon čega je planirano sanirati i zatvoriti odlagalište, a na lokaciji odlagališta izgraditi pretovarnu stanicu s reciklažnim dvorištem gdje će se sabirati i sortirati glomazni otpad, građevinski otpad, papir, staklo, plastika, metal i drugi otpad te otpremati krajnjem korisniku na preradu. Do konca 2013. izvršene su pripreme radnje na sanaciji odlagališta koje se odnose na izradu projektne dokumentacije, istražnih bušotina, parcelizacijskog elaborata i troškovnika uz glavni projekt.

Odlaganje otpada na odlagalištima Vinogradine i Crkvište se obavlja na temelju dozvola za odlaganje otpada koje je upraviteljima odlagališta izdao nadležni ured županije i kojima su utvrđene godišnje količine i vrste otpada koje se mogu odlagati na odlagalištu.

Odredbama ugovora o pristupanju Europskoj uniji, Republika Hrvatska se obvezala osigurati postupno smanjivanje otpada odloženog na postojeća neusklađena odlagališta. Navedeno je propisano i odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom, prema kojima je odlaganje otpada na neusklađenom odlagalištu u Republici Hrvatskoj zabranjeno nakon 31. prosinca 2017. te bi sva postojeća odlagališta trebala biti sanirana do konca 2018.

Državni ured za reviziju predlaže poduzeti aktivnosti za provođenje sanacije i zatvaranja postojećih odlagališta do vremena izgradnje i otvaranja županijskog centra za gospodarenje otpadom, odnosno do konca 2018.

Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije je predviđeno sanirati divlja odlagališta otpada do konca 2009. Dio divljih odlagališta je do konca 2013. saniran ili je u fazi sanacije (divlja odlagališta na području općine Jakšić) te još postoji više divljih odlagališta otpada, odnosno manjih neuređenih prostora koji nisu predviđeni za odlaganje otpada, a formirali su ih najčešće građani gdje odlažu komunalni i građevinski otpad.

U tablici broj 5 se daju podaci o divljim odlagalištima otpada na području Požeško-slavonske županije po jedinicama lokalne samouprave te utrošenim sredstvima za sanaciju divljih odlagališta po izvorima sredstava do konca 2013.

Tablica broj 5

Podaci o divljim odlagalištima na području Požeško-slavonske županije i utrošenim sredstvima za sanaciju do konca 2013.

Redni broj	Jedinica lokalne samouprave	Broj divljih odlagališta	Broj saniranih divljih odlagališta	Utrošena sredstva za sanaciju divljih odlagališta po izvorima sredstava do konca 2013. (u kn)		
				Fond	Sredstva jedinice lokalne samouprave	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
1.	Grad Kutjevo	14	7	0,00	386.492,00	386.492,00
2.	Grad Lipik	11	11	0,00	567.869,00	567.869,00
3.	Grad Pakrac	7	5	0,00	196.994,00	196.994,00
4.	Grad Pleternica	5	5	240.000,00	171.119,00	411.119,00
5.	Grad Požega	11	11	0,00	177.240,00	177.240,00
6.	Općina Brestovac	4	4	0,00	178.224,00	178.224,00
7.	Općina Čaglin	3	1	0,00	40.004,00	40.004,00
8.	Općina Jakšić	7	0	0,00	277.507,00	277.507,00
9.	Općina Kaptol	10	9	0,00	215.089,00	215.089,00
10.	Općina Velika	6	6	0,00	49.906,00	49.906,00
Ukupno		78	59	240.000,00	2.260.444,00	2.500.444,00

U sanaciju većih divljih odlagališta Fond je do konca 2013. uložio 240.000,00 kn, a jedinice lokalne samouprave 2.260.444,00 kn, što ukupno iznosi 2.500.444,00 kn. U pojedinim jedinicama lokalne samouprave su organizirane akcije građana na čišćenju manjih divljih odlagališta. Prema podacima jedinica lokalne samouprave, divlja odlagališta se unatoč mjerama nadzora, ponovno pojavljuju na lokacijama koje su već bile sanirane ili na novim lokacijama. Podaci o broju divljih odlagališta kojima raspolažu jedinice lokalne samouprave nisu potpuni i cjeloviti.

Državni ured za reviziju predlaže jedinicama lokalne samouprave, u suradnji s tijelima nadležnim za upravni i inspekcijski nadzor, uspostaviti učinkovit nadzor nad odlaganjem otpada na području Požeško-slavonske županije kako bi se izbjeglo stvaranje novih divljih odlagališta te poduzeti mjere za sanaciju postojećih divljih odlagališta.

d) Informacijski sustav gospodarenja otpadom

Prema Strategiji i Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, razvitak informacijskog sustava je uvjet za učinkovito funkcioniranje sustava gospodarenja otpadom. Zakonom o održivom gospodarenju otpadom je propisano da je informacijski sustav gospodarenja otpadom dio informacijskog sustava zaštite okoliša koji sadrži podatke iz objedinjenih izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom, podatke o propisima, smjernicama, planovima i projektima u području gospodarenja otpadom te druge podatke. Agencija je dužna pravodobno i cjelovito prikupljati i unositi podatke u informacijski sustav, a na temelju prikupljenih podataka je dužna izraditi izvješće o gospodarenju otpadom kao sastavni dio izvješća o stanju okoliša.

Revizijom je utvrđeno da pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ne dostavljaju izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom Ministarstvu i Agenciji te Agencija ne raspolaže podacima za vođenje informacijskog sustava ili ne raspolaže pravodobno.

Zbog navedenoga, podaci i informacije o provedbi planova gospodarenja otpadom na lokalnoj i regionalnoj razini koji su dostavljeni Agenciji, a koji se koriste za izradu četverogodišnjeg izvješća o stanju okoliša, nisu potpuni i kvalitetni te Agencija nije u mogućnosti donositeljima odluka i javnosti cjelovito prezentirati učinkovitost područne (regionalne) i lokalne samouprave u sustavu gospodarenja otpadom. Agencija objavljuje na svojim mrežnim stranicama planove i izvješća o gospodarenju otpadom, međutim s obzirom da pojedine jedinice ne dostavljaju izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom, ona nisu obuhvaćena niti objavljena u izvješću Agencije te izvješće Agencije o provedbi planova gospodarenja otpadom na lokalnoj i regionalnoj razini ne odražava pravo stanje gospodarenja otpadom na području Požeško-slavonske županije ni Republike Hrvatske u cjelini.

Državni ured za reviziju predlaže Požeško-slavonskoj županiji i svim jedinicama lokalne samouprave na njenom području pravodobno osigurati podatke o provedbi planova gospodarenja otpadom iz svoje nadležnosti i druge podatke potrebne za vođenje informacijskog sustava kako bi prikupljeni, objedinjeni i obrađeni podaci u okviru informacijskog sustava Agencije bili u funkciji nadzora provedbe i upravljanja sustavom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske.

Prema Pravilniku o registru onečišćavanja okoliša (Narodne novine 35/08), obveznici prijave podataka u Registar onečišćavanja okoliša su proizvođači, skupljači i oporabitelji otpada. Obveznici prijavljuju podatke putem korisničkog računa i lozinke. Pri ispunjavanju obrazaca, obveznici trebaju voditi brigu o kvaliteti prijavljenih podataka, posebice u pogledu potpunosti, dosljednosti i vjerodostojnosti. Nadležni odjel u Požeško-slavonskoj županiji u suradnji s nadležnom inspekcijom je obvezan procijeniti kvalitetu dostavljenih podataka. Agencija koordinira rad na osiguranju i kontroli kvalitete podataka putem Priručnika za vođenje Registra onečišćavanja okoliša koji sadrži upute za rad i postupke za osiguranje kvalitete podataka. Agencija je na svojim mrežnim stranicama objavila upute za popunjavanje obrazaca te je županijama uputila smjernice u svrhu provjere i ispravka prijavljenih podataka obveznika. Agencija provodi kontrole nakon prethodne kontrole županija, u smislu pravilnosti popunjavanja obrazaca, dupliranja prijave, upisivanja ispravnih količina otpada, dostavljanja nepotpunih obrazaca, pogrešno utvrđenog statusa otpada i drugo.

Revizijom je utvrđeno da prijavljivanje podataka za prethodnu godinu u Registar onečišćavanja okoliša započinje u drugoj polovini siječnja tekuće godine. Rok prijave podataka je do 1. ožujka, a županijama je rok do 15. lipnja za provjeru potpunosti, dosljednosti i vjerodostojnosti dostavljenih podataka. U navedenom roku županijski odjel nadležan za poslove zaštite okoliša (jedan zaposlenik Upravnog odjela za gospodarstvo i graditeljstvo) mora provjeriti podatke dostavljene od većeg broja obveznika (na koncu 2013. u Registru onečišćavanja okoliša Požeško-slavonske županije je bilo 248 obveznika). Podaci koje obveznici putem propisanih obrazaca prijavljuju u registar su u dosta slučajeva nepotpuni i netočni, značajan broj obveznika ne dostavlja podatke u propisanom roku, a pojedini obveznici dostavljaju podatke u papirnatom obliku zbog nesnalaženja u korištenju aplikacije za unos u registar, pa zaposlenik županijskog odjela sam upisuje podatke u registar.

Zaposlenik nadležnog županijskog odjela kontaktira obveznike putem telefona, pisanim ili elektronskim putem i upozorava ih na propuste, međutim pojedini obveznici ne dostavljaju podatke ni nakon pisanih i usmenih zamolbi. Nakon obavljene kontrole i verifikacije prijavljenih podataka, korisnički račun obveznika se zaključava i podaci se smatraju vjerodostojnim te ih Agencija može koristiti.

Državni ured za reviziju predlaže Požeško-slavonskoj županiji, u suradnji s Agencijom, poduzeti mjere za poboljšanje kvalitete i pouzdanosti podataka koji se prijavljuju u Registar onečišćavanja okoliša, kako bi se postigla učinkovitija kontrola sustava gospodarenja otpadom na svim razinama.

Jedinice lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije ne raspolažu cjelovitim podacima o provedenim aktivnostima na svom području vezanim uz sustav gospodarenja otpadom, niti su podaci o gospodarenju otpadom objavljeni na mrežnim stranicama jedinica lokalne samouprave. Prema odredbama članka 137. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, informacijski sustav mora sadržavati podatke iz objedinjenih izvješća jedinica lokalne samouprave o provedbi planova gospodarenja otpadom, podatke o lokacijama odbačenog otpada, o provedenim izobrazno-informativnim aktivnostima, o količinama, vrstama i tokovima otpada iz očevidnika o nastanku i tijeku otpada, o izdanim dozvolama i potvrdama za postupke gospodarenja otpadom, o građevinama za gospodarenje otpadom te druge podatke. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su obvezne pravodobno prikupljati sve podatke važne za sustav gospodarenja otpadom na svom području, voditi evidencije o provedenim aktivnostima te podatke objavljevati na mrežnim stranicama i dostavljati ih Agenciji.

Državni ured za reviziju predlaže Požeško-slavonskoj županiji i svim jedinicama lokalne samouprave, voditi cjelovite podatke o provedenim aktivnostima na svom području vezanim uz sustav gospodarenja otpadom, a pogotovo podatke o službenim i divljim odlagalištima komunalnog otpada, izgradnji centra za gospodarenje otpadom s pretovarnim stanicama i izgradnji reciklažnih dvorišta. Nadalje, skreće se pozornost na važnost praćenja aktivnosti vezanih uz gospodarenje otpadom na svom području, kako bi se mogle pravodobno prijaviti Fondu za sufinanciranje sanacije odlagališta i izgradnje građevina za gospodarenje otpadom te za sufinanciranje nabave komunalne opreme, komunalnih vozila i izgradnju reciklažnih dvorišta.

e) Edukacija o gospodarenju otpadom

Strateški cilj edukacije upravnih struktura, stručnjaka i javnosti o gospodarenju otpadom je planirano ostvariti putem razvoja sustava odgoja i obrazovanja, informiranja i komunikacije o otpadu prikladnim programima u školskom i izvanškolskom području, medijima i stručnim radionicama, razradi programa i metoda za edukaciju. Planirano je kontinuirano provođenje i ukazivanje na probleme vezane uz otpad i promicanje pravilnog postupanja s otpadom, pozitivnog pristupa i pronalaženje sporazuma za rješavanje problema otpada.

Prema odredbama članka 39. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, jedinica lokalne samouprave je dužna na svom području i o svom trošku, osigurati godišnje provođenje izobrazno-informativne aktivnosti, a osobito javne tribine, informativne publikacije o gospodarenju otpadom i objavu specijaliziranih priloga u medijima kao što su televizija i radio. Također je dužna uspostaviti i ažurno održavati svoju mrežnu stranicu s informacijama o gospodarenju otpadom na svom području.

Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije u okviru predviđenih mjera izbjegavanja i smanjenja nastajanja otpada planirano je provoditi, putem medija i obrazovnih institucija, edukaciju proizvođača i potrošača o mogućim načinima izbjegavanja nastanka otpada i njegovog smanjenja. Planovima gospodarenja otpadom jedinica lokalne samouprave (osim općina Brestovac, Čaglin, Jakšić i Kaptol) u okviru predviđenih mjera odvojenog prikupljanja otpada planirano je i provođenje različitih edukacijskih i informativnih aktivnosti u svrhu podizanja razine svijesti stanovništva o provođenju sustava gospodarenja otpadom i potrebi odvojenog prikupljanja otpada.

U jedinicama lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije edukacija stanovništva o obvezi odvojenog prikupljanja komunalnog otpada se provodi djelomično. Većina jedinica lokalne samouprave je putem komunalnih društava dostavila stanovništvu letke odnosno obavijesti o sustavu gospodarenja otpadom, informacije o obvezi i načinu odvojenog prikupljanja otpada objavljuju se na mrežnim stranicama komunalnih društava, a pojedine jedinice su navedene informacije objavljivale i putem javnih medija. Međutim, unatoč tome provedene aktivnosti na educiranju stanovništva nisu potpune i cjelovite i ne provode se kontinuirano. Većina jedinica lokalne samouprave na svojim mrežnim stranicama nema informacije o gospodarenju otpadom na svom području.

Državni ured za reviziju predlaže gradovima i općinama na području Požeško-slavonske županije provoditi godišnje izobrazno-informativne aktivnosti te uspostaviti i ažurno održavati mrežnu stranicu s informacijama o gospodarenju otpadom na svom području. Predlaže se sastavljati izvješće o provedbi izobrazno-informativnih aktivnosti kao sastavnog dijela godišnjeg izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom. U cilju podizanja svijesti o odgovornom odlaganju i recikliranju otpada, predlaže se kontinuirano provoditi akcije prikupljanja otpada koje će stimulirati i poticati stanovništvo i gospodarstvo na aktivno sudjelovanje u odvojenom prikupljanju komunalnog otpada.

f) Nadzor nad provedbom planova gospodarenja otpadom

Nadzor nad provedbom planova gospodarenja otpadom županije, gradova i općina se provodi putem izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom. Svrha izrade navedenog izvješća je kontinuirani nadzor nad uspostavom održivog sustava gospodarenja otpadom u županiji u skladu s obvezama i smjernicama nacionalne zakonske regulative, propisa Europske unije te državnih i lokalnih planskih dokumenata.

Obvezu nadzora nad provođenjem plana gospodarenja otpadom provodi nadležno upravno tijelo županije. Nadležno upravno tijelo u Požeško-slavonskoj županiji je Upravni odjel za gospodarstvo i graditeljstvo.

Prema odredbama Zakona o otpadu, nadležni uredi županija su bili obvezni jednom godišnje, do 31. svibnja tekuće za prethodnu godinu, a gradonačelnici i općinski načelnici do 30. travnja tekuće za prethodnu godinu, županijskoj skupštini te gradskom odnosno općinskom vijeću, podnositi izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom, posebice o provedbi obveza i učinkovitosti poduzetih mjera. Usvojena izvješća nadležni uredi su bili obvezni dostavljati Ministarstvu i Agenciji.

Odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom, navedene odredbe su mijenjane te je od srpnja 2013. jedinica lokalne samouprave obvezna dostavljati godišnje izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom jedinici područne (regionalne) samouprave do 31. ožujka tekuće za prethodnu kalendarsku godinu i objaviti ga u svom službenom glasilu. Jedinica područne (regionalne) samouprave je obvezna dostavljati godišnje izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave o provedbi plana gospodarenja otpadom Ministarstvu i Agenciji do 31. svibnja tekuće za prethodnu kalendarsku godinu i objaviti ga u svom službenom glasilu i na svojim mrežnim stranicama. Agencija jednom godišnje objavljuje navedena objedinjena izvješća na svojim mrežnim stranicama.

Nadležni upravni odjel Požeško-slavonske županije je sastavio i podnio županijskoj skupštini izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije za 2010., 2011. i 2012. Navedena izvješća je usvojila skupština Požeško-slavonske županije, a nakon usvajanja objavljena su u službenom glasilu županije. Usvojena izvješća za 2011. i 2012. nadležni ured županije je dostavio Ministarstvu i Agenciji. S obzirom da je plan gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije donesen u studenome 2007., nadležni upravni odjel je trebao u skladu s odredbama Zakona o otpadu sastaviti i podnijeti na usvajanje županijskoj skupštini i izvješća o izvršenju plana gospodarenja otpadom za 2008. i 2009. te sva usvojena izvješća dostaviti Ministarstvu i Agenciji. Izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave o provedbi plana gospodarenja otpadom za 2013. do vremena obavljanja revizije (lipanj 2014.) županija nije donijela.

Od ukupno deset jedinica lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije planove gospodarenja otpadom je donijelo devet jedinica, dok Grad Kutjevo nije donio plan gospodarenja otpadom te nije niti mogao donositi godišnja izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom. Općina Velika je donijela plan gospodarenja otpadom u 2010., a do konca lipnja 2014. nije donijela niti jedno godišnje izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom. Grad Pakrac je donio izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom za sve godine od donošenja plana gospodarenja otpadom.

Ostale jedinice lokalne samouprave su donosile izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom, ali ne za sve godine od donošenja plana gospodarenja otpadom, odnosno Grad Požega nije donio godišnje izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom za 2007., Grad Lipik za 2008., 2009. i 2011., Grad Pleternica za 2012. i 2013., Općina Brestovac za 2007. i 2008., Općina Čaglin za 2007., 2008., 2009., 2010., 2011. i 2012., Općina Kaptol za 2007., 2008., 2012. i 2013. i Općina Jakšić za 2007. i 2008.

U tablici broj 6 se daju podaci o izvješćima o provedbi planova gospodarenja otpadom u jedinicama lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije.

Tablica broj 6

Podaci o izvješćima o provedbi planova gospodarenja otpadom u jedinicama lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije

Redni broj	Jedinica lokalne samouprave	Izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom		
		Godine za koje su donesena	Dostavljena predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave (DA/NE)	Dostavljena nadležnom upravnom tijelu županije (DA/NE)
1	2	3	4	5
1.	Grad Kutjevo	nema plan	-	-
2.	Grad Lipik	2010., 2012. i 2013	DA, osim za 2012.	DA
3.	Grad Pakrac	2008., 2009., 2010., 2011., 2012. i 2013.	DA	DA
4.	Grad Pleternica	2009., 2010. i 2011.	DA	DA
5.	Grad Požega	2008., 2009., 2010., 2011., 2012. i 2013.	DA	DA
6.	Općina Brestovac	2009., 2010., 2011., 2012. i 2013.	DA, osim za 2012.	DA
7.	Općina Čaglin	2013.	DA	DA
8.	Općina Jakšić	2009., 2010., 2011., 2012. i 2013.	DA	DA
9.	Općina Kaptol	2009., 2010. i 2011.	DA	DA
10.	Općina Velika	-	NE	NE

Donesena godišnja izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom do 2013. usvojila su gradska odnosno općinska vijeća (osim izvješća Grada Lipika za 2012. i Općine Brestovac za 2011.), objavljena su u službenim glasilima gradova i općina te dostavljena nadležnom upravnom tijelu županije. Donesena godišnja izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom za 2013. su dostavljena nadležnom upravnom tijelu županije te do vremena obavljanja revizije (lipanj 2014.) su usvojena ili dana na usvajanje predstavničkim tijelima te objavljena ili se planiraju objaviti u službenim glasilima gradova i općina.

Godišnja izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije sadrže opisno provedene mjere i aktivnosti u gospodarenju otpadom na području županije te podatke o prijavljenim količinama otpada (po vrstama i kategorijama) iz Registra onečišćivanja okoliša Požeško-slavonske županije.

Izvješća ne sadrže količinske i financijske pokazatelje koji bi bili usporedivi s donesenim planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije, odnosno ne sadrže količinske i financijske pokazatelje o nabavi opreme i izgradnji objekata u gospodarenju otpadom, troškovima sanacije službenih odlagališta, troškovima i broju saniranih divljih odlagališta te visini i izvorima financiranja provedenih mjera u gospodarenju otpadom.

Godišnja izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom gradova Požega, Lipik Pakrac i općina Brestovac, Jakšić i Kaptol sadrže podatke o provedenim mjerama odvojenog prikupljanja otpada, mjerama za upravljanje i nadzor odlagališta komunalnog otpada, aktivnostima na sanaciji neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša i utrošenim sredstvima i izvorima sredstava za provedbu sanacije, odnosno sadrže podatke o poduzetim mjerama i aktivnostima koje su bile predviđene planovima gospodarenja otpadom donesenim u skladu s odredbama Zakona o otpadu.

Doneseno izvješće o provedbi plana gospodarenja otpadom Općine Čaglin ne sadrži podatke o visini i izvoru sredstava utrošenih za sanaciju divljih odlagališta, a izvješća Grada Pleternice ne sadrže podatke o provedenim mjerama odvojenog prikupljanja otpada i visini i izvoru sredstava utrošenih za sanaciju divljih odlagališta. Većina jedinica lokalne samouprave nije u izvješćima navodila godišnje količine skupljenog i odloženog komunalnog otpada te količine i vrste odvojeno prikupljenog otpada sa svog područja čime je onemogućeno praćenje učinkovitosti poduzetih aktivnosti u provođenju mjera odvojenog prikupljanja otpada odnosno u gospodarenju otpadom.

Državni ured za reviziju predlaže gradovima i općinama sastavljati godišnja izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom, dostavljati ih Požeško-slavonskoj županiji u propisanom roku i objavljivati u svom službenom glasilu. Također, predlaže Požeško-slavonskoj županiji dostavljati Ministarstvu i Agenciji godišnja izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave o provedbi planova gospodarenja otpadom u propisanom roku te ga objaviti u svom službenom glasilu i na svojim mrežnim stranicama.

Predlaže se, u svrhu učinkovitog praćenja aktivnosti u gospodarenju otpadom provedenih u određenom razdoblju, jedinicama lokalne samouprave u izvješću o provedbi plana gospodarenja otpadom navesti aktivnosti i podatke koji će biti usporedivi s aktivnostima i podacima utvrđenim planom gospodarenja otpadom koji jedinice lokalne samouprave trebaju za naredno razdoblje donijeti u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom je propisan upravni i inspekcijski nadzor nad provedbom propisa koji reguliraju gospodarenje otpadom, te praćenje postupaka gospodarenja svim vrstama otpada i zaštite okoliša. Ministarstvo provodi upravni nadzor u nadležnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a inspekcijski nadzor se provodi kod svih obveznika primjene navedenog Zakona. Provedba mjera nadzora i praćenja gospodarenja otpadom je zakonska obveza gradova i općina te komunalnih društava kojima je povjereno obavljanje djelatnosti skupljanja i zbrinjavanja otpada.

Požeško-slavonska županija je svojim planom gospodarenja otpadom propisala mjere nadzora i praćenja gospodarenja otpadom, koje se odnose na stalan nadzor gospodarenja otpadom na području županije, poticanje odvojenog prikupljanja otpada i poticanje razvrstavanja otpada. Nadzor nad provedbom plana gospodarenja otpadom obavlja županija odnosno nadležni županijski upravni odjel.

Gradovi i općine su također svojim planovima gospodarenja otpadom propisale mjere nadzora i praćenja gospodarenja otpadom. Gradovi Požega i Pleternica su odredile i tijela (nadležne urede), a gradovi Lipik i Pakrac osobe za nadzor nad provedbom planova gospodarenja otpadom. Druge jedinice lokalne samouprave nisu odredile tijelo koje će provoditi nadzor nad provedbom plana gospodarenja otpadom.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA OTPADOM NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja otpadom na području Požeško-slavonske županije. Ciljevi revizije su bili ocijeniti provedbu planova gospodarenja otpadom, ocijeniti uspostavu sustava odvojenog prikupljanja komunalnog otpada, ocijeniti aktivnosti vezane uz razvitak infrastrukture za izgradnju cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, ocijeniti provedbu sanacija i zatvaranja odlagališta, ocijeniti informacijski sustav gospodarenja otpadom, ocijeniti edukaciju o gospodarenju otpadom te ocijeniti nadzor nad provedbom planova gospodarenja otpadom u Požeško-slavonskoj županiji i jedinicama lokalne samouprave Požeško-slavonske županije.

Na temelju provedenih postupaka revizije i utvrđenih činjenica, uzimajući u obzir postavljene ciljeve revizije, Državni ured za reviziju ocjenjuje da gospodarenje otpadom u Požeško-slavonskoj županiji i jedinicama lokalne samouprave Požeško-slavonske nije dovoljno učinkovito te se spomenutim jedinicama daju preporuke za povećanje učinkovitosti gospodarenja otpadom.

Državni ured za reviziju daje sljedeće preporuke:

- Donijeti plan gospodarenja otpadom za razdoblje šest godina sa svim elementima propisanim odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom. Predlaže se nacrt plana gospodarenja otpadom učiniti dostupnim javnosti za iznošenje primjedbi, prijedloga i mišljenja, na prijedlog plana ishoditi prethodnu suglasnost upravnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnog za poslove zaštite okoliša te plan gospodarenja otpadom objaviti u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave.
- Poduzimati radnje kako bi organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada bila obuhvaćena sva naselja i svi korisnici usluga skupljanja i odvoza komunalnog otpada.
- Poduzeti aktivnosti za smanjenje količine odloženog komunalnog i biorazgradivog komunalnog otpada na odlagalištima u Zadarskoj županiji, čime bi se smanjila količina otpada na području Republike Hrvatske i time pridonijelo ostvarenju ciljeva određenih Strategijom i Planom gospodarenja otpadom, a Republika Hrvatska ispunila međunarodne obveze i postupala u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.
- Poduzeti aktivnosti za odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) otpada u cilju uspostave cjelovitog sustava odvojenog prikupljanja otpada, u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.
- Poduzeti aktivnosti za odvojeno prikupljanje zelenog otpada s javnih površina i biootpada iz domaćinstava te izgradnju kompostana u cilju smanjivanja količine biorazgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta.

- Planirati izgradnju reciklažnih dvorišta za gospodarenje komunalnim i građevinskim otpadom kao prioritetne projekte izgradnje komunalne infrastrukture, pokrenuti aktivnosti izgradnje reciklažnih dvorišta te osigurati prostorni razmještaj reciklažnih dvorišta na način koji omogućava pristupačno korištenje svim stanovnicima područja za koje su uspostavljena reciklažna dvorišta.
- Poduzimati radnje za rješavanje i usklađivanje svih potrebnih aktivnosti subjekata na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini uključenih u izgradnju objekata za gospodarenje otpadom u cilju ažurnije uspostave cjelovitog sustava za gospodarenje otpadom.
- Poduzeti aktivnosti za provođenje sanacije i zatvaranja postojećih odlagališta do vremena izgradnje i otvaranja županijskog centra za gospodarenje otpadom. odnosno do konca 2018.
- U suradnji s tijelima nadležnim za upravni i inspekcijski nadzor, uspostaviti učinkovit nadzor nad odlaganjem otpada na području Požeško-slavonske županije kako bi se izbjeglo stvaranje novih divljih odlagališta te poduzeti mjere za sanaciju postojećih divljih odlagališta.
- Pravodobno osigurati podatke o provedbi planova gospodarenja otpadom iz svoje nadležnosti i druge podatke potrebne za vođenje informacijskog sustava, kako bi informacijski sustav, koji vodi Agencija bio u funkciji nadzora provedbe i upravljanja sustavom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske.
- U suradnji s Agencijom, poduzeti mjere za poboljšanje kvalitete i pouzdanosti podataka koji se prijavljuju u Registar onečišćavanja okoliša, kako bi se postigla učinkovitija kontrola sustava gospodarenja otpadom na svim razinama.
- Voditi cjelovite podatke o provedenim aktivnostima na svom području vezanim uz sustav gospodarenja otpadom, a pogotovo podatke što se odnose na službena odlagališta komunalnog otpada, divlja odlagališta, izgradnju centra za gospodarenje otpadom s pretovarnim stanicama i na izgradnju reciklažnih dvorišta. Nadalje, skreće se pozornost na važnost praćenja aktivnosti vezanih uz gospodarenje otpadom na svom području, kako bi se mogle pravodobno prijaviti Fondu za sufinanciranje sanacije odlagališta i izgradnje građevina za gospodarenje otpadom te za sufinanciranje nabave komunalne opreme, komunalnih vozila i izgradnju reciklažnih dvorišta.
- Provoditi godišnje izobrazno-informativne aktivnosti te uspostaviti i ažurno održavati mrežnu stranicu s informacijama o gospodarenju otpadom na svom području. Također, predlaže se sastavljati izvješće o provedbi izobrazno-informativnih aktivnosti kao sastavnog dijela godišnjeg izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom. U cilju podizanja svijesti o odgovornom odlaganju i recikliranju otpada, predlaže se kontinuirano provoditi akcije prikupljanja otpada koje će stimulirati i poticati stanovništvo i gospodarstvo na aktivno sudjelovanje u odvojenom prikupljanju komunalnog otpada.

- U svrhu učinkovitog praćenja aktivnosti u gospodarenju otpadom provedenih u određenom razdoblju, u izvješću o provedbi plana gospodarenja otpadom navesti aktivnosti i podatke koji će biti usporedivi s planiranim aktivnostima i podacima utvrđenim planom gospodarenja otpadom koji jedinice lokalne samouprave trebaju za naredno razdoblje donijeti u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom.
- Sastavljati godišnja izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom, dostavljati ih Požeško-slavonskoj županiji u propisanom roku i objavljivati u svom službenom glasilu. Također, predlaže Požeško-slavonskoj županiji dostavljati Ministarstvu i Agenciji godišnja izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave o provedbi planova gospodarenja otpadom u propisanom roku te ga objaviti u svom službenom glasilu i na svojim mrežnim stranicama.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi se provedbom navedenih preporuka povećala učinkovitost gospodarenja otpadom odnosno smanjila količina otpada na području Požeško-slavonske županije, kao i na području Republike Hrvatske u cjelini, čime bi se ispunile međunarodne obveze te uspostavio kvalitetan i sveobuhvatan sustav gospodarenja otpadom.

OČITOVANJE JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave Požeško-slavonske županije su se očitovale na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja otpadom na području Požeško-slavonske županije i prihvatile nalaze i preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navode okolnosti u kojima su propusti učinjeni te razloge zbog kojih gospodarenje otpadom nije dovoljno učinkovito.

Grad Požega navodi da su u tijeku pripreme radnje za izgradnju dva reciklažna dvorišta (za Grad Požegu te općine Brestovac, Jakšić, Kaptol i Velika), a početak rada reciklažnih dvorišta se planira u 2015., te navodi da je potrebno stvoriti tehničke preduvjete da se organiziranim odvozom komunalnog otpada obuhvate sva naselja na području grada. Nadalje, navodi da je u 2014. počela primjena mjera odvojenog prikupljanja otpada podjelom domaćinstvima plastičnih vreća za odvojeno prikupljanje korisnog otpada (papir, staklo, plastika) te kompostera za skupljanje biootpada, a u tijeku je i nabava kontejnera i kanti za odvojeno prikupljanje otpada.

Grad Pakrac navodi da je u 2014. donio odluku o javnoj usluzi prikupljanja miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada i odvojenog prikupljanja papira, metala, stakla, plastike, tekstila te krupnog (glomaznog) otpada te da je u tijeku izrada zajedničkog plana gospodarenja otpadom za razdoblje 2014.-2020. za Grad Pakrac i Grad Lipik. Navodi da je u 2014. zaključio ugovor s Fondom za sufinanciranje programa sanacije odlagališta Crkvište (prema projektu sanacije, u okviru odlagališta je predviđena izgradnja reciklažnog dvorišta u 2015.), da je uz sufinanciranje Fonda za potrebe rada na odlagalištu nabavljen radni stroj-kompaktor te da je donesena odluka Fonda o sufinanciranju nabave kanti i kontejnera za odvojeno prikupljanje otpada i nabave kombiniranog radnog stroja za skupljanje otpada. Na mrežnim stranicama Grada Pakraca je uspostavljen sustav za primanje obavijesti o nepropisno odbačenom otpadu.

Općina Čaglin navodi da je podnijela zahtjev Fondu za nabavu mobilnog reciklažnog dvorišta-mobilne jedinice koji se planira postaviti na području općine.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave navode da će ubuduće postupati prema preporukama Državnog ureda za reviziju.